

TAJVANI EMLÉKEK I. RÉSZ

Előszó

2003. február 22. és április 3. között 6 hetes tanulmányúton vettem részt – a Kínai Köztársaság pályázatát elnyerve – Tajvanon. A tanulmányút során az ICLPST (International Center for Land Policy Studies and Training) nemzetközi szervezet 19. Nemzetközi Földpolitikai és Vidékfejlesztési Szemináriumán vehettem részt Taoyuan városában.

Az ICLPST-t 1968-ban alapította Tajvan kormánya és az USA-beli Lincoln Egyetem. A nemzetközi központ egy független, non-profit oktatási szervezet, melynek célja a földpolitika-tudományi, adópolitika-tudományi és vidékfejlesztés-tudományi ismeretek összegyűjtése a világ minden tájáról, és az érdeklődő szemináriumtagok részére történő továbbítása annak érdekében, hogy elősegítse a világon a békés és demokratikus változások irányába történő elmozdulást a tudományosan megalapozott gazdasági felemelkedés felé, melynek egyik alapvető eleme a konstruktív föld- és adópolitika.

Fenti célok elősegítésére az ICLPST minden évben, több témában is szervez szemináriumot. 2003-ban például a „Közigazgatás és a helyi adók”; a „Földhasználati típusok és a közigazgatás fenntartható fejlesztése a globalizáció tükrében” címmel nemzetközi szemináriumok kerültek megrendezésre, ezeken kívül regionális vonatkozással sok más témában is folytak tanácskozások, tanfolyamok, bemutatók, elsősorban fejlődő országok résztvevői számára.

A rendezvényeken igen neves professzorok, FAO szakértők adják elő tapasztalataikat.

A szervezetről, annak működéséről, eredményeiről az internetes weboldalukon részletes információk olvashatók: (<http://www.coa.gov.tw/about/iclpst/introduc.htm>).

A mi szemináriumunkon kanadai, német, új-zélandi, amerikai és tajvani professzorok adtak elő. A hallgatóság valamennyi földrésről képviseltette magát. A munkanyelv angol volt, ami nehezítette a dolgom, mivel egyedül voltam Magyarországról. Az előadások és gyakorlatok a hét öt napján 09.00-tól 17.00-ig, néha 19.00-ig tartottak.

A nyelvi nehézségek ellenére igen sok tapasztalatot gazdagodtam. Itt értettem meg, hogy amit eddig földügyesként, termelészövetkezeti dolgozóként, majd

földhivatali, később minisztériumi köztisztviselőként eddig megéltem, korántsem fedi le ezt a témakört. Amint kilépünk az országhatáron, e téma ugyanazon elemei más megvilágításba kerülnek. Meglepő, milyen sok egyéb, számunkra ismeretlen szempontból lehet közelíteni ehhez a témához.

Csak ízelítőül a szemináriumi programok sokszínűségéből: a világban sok helyen vannak évszázados, szerzett (törzsi) jogok (mely ugyanannyi ideje a viszálykodás alapja). Ingatlan-nyilvántartás nincs, de mindkét fél fel van fegyverezve. Hogy lehet megszervezni egy meglehetősen korszerű, ingatlan-nyilvántartáson alapuló közigazgatást ilyen körülmények között, ahol egy friss demokratikus kormány helyzete amúgy is ingatag?

Esetenként a földnél nagyobb jelentőséggel bír az ivóvízforrás tulajdonlása. Hogy lehet biztosítani általi garancia mellett minden érdekelt hozzájutását. Hasonlóan az öntözővíz is probléma forrása lehet olyan térségekben, ahol a helyi hagyományok szerint a földtulajdon tartozéka az ásványkincstől kezdve a felette levő levegőrétegig minden.

Vagy egyáltalán, mi legyen az ingatlan-nyilvántartás tárgya? Nekünk ebben évszázados hagyományaink vannak, de ahol most próbálkoznak, igen fontos kérdés, hogy mit, mennyiért és hogyan! (Tudni kell, hogy helyenként a vidéki köztisztviselők nem tudnak írni-olvasni!)

Olyan térségek is vannak, ahol nagy hagyománya van még mindig a nomád állattenyésztésnek. Hogyan egyeztethető ez össze – az általában az előzőektől különböző népcsoportok által végzett – mezőgazdasági termeléssel?

Egyáltalán hogyan oszoljon meg a vagyon az általam, a különböző szervezetek és a magánszemélyek között, esetleg a magánszemélyek bizonyos csoportjai között? Helyenként az is kérdés, hogy a nők szerzhetnek-e tulajdont?

Ehhez hasonló kérdésekkel foglalkoztunk a 6 hét alatt. Természetesen az előbbi extrém esetek mellett hozzánk közelebb álló témák is előkerültek. Annál is inkább, mert egyik professzorunk évekig az EU csatlakozás előtt álló országok, köztük Magyarország FAO tanácsadója volt. (Véleményéről csak annyit, hogy nem dicsérte meg országunk felelős döntéshozóit a kialakított földpolitikai irányzatért.) Elmondta, hogy egyetlen jól működő gazdasági rendszer sem ültethető át sikeresen egy eltérő társadalmi-politikai rendszerbe. Persze ez fordítva is igaz. Mindenkinek meg kell találnia a

történelmi-társadalmi sajátos hagyományok figyelembevételével a neki legmegfelelőbb saját útját, amelyhez viszont már sokan jó példával járnak elől. Ugyanakkor az is tény, hogy eltérő időben más-más rendszer kidolgozása a célravezető az adott körülmények között. Azt hiszem, ez a két mondat is igen tanulságos, melyet annak idején, a megfelelő helyen – hazánk FAO tanácsadójaként – szintén elmondott. Hiába.

Fenti témák mellett olyan problémákat is elemeztünk, hogy lehet az ellenségeskedést kollektivizálással tompítani, virágzó együttműködéssé alakítani? Értelmet adni az emberek életének a korábbi kilátástalanság helyett. Hogyan segíthet az állam, mit és mennyire érdemes támogatni, hogy ne a segély váljon természetessé, hanem a munka? Ugyanakkor, hogyan nyerheti vissza az állam a befektetett segítséget mindenki megelégedésére és a fejlődés további lehetőségének biztosítására?

A szeminárium résztvevői professzorok társaságában

Vagy például igen érdekes összeállítást kaptunk a genetikailag manipulált élelmiszerek fogadtatásáról a világ különböző tájain, azok termelésének jelentőségéről.

Összegezve, nekem nagyon sok új információt, tapasztalatot adott a szeminárium, módfelett kitágította a szemléletemet, mind a földügyet, mind a világ dolgait illetően. Ma már tudom, hogy a világ másik oldaláról tekintve egy kérdésben egész más szempontok figyelembevétele is szükséges, mint amit eddig fontosnak tartottam. Külön örülök, hogy egy számomra eddig teljesen ismeretlen távol-keleti kultúrából tekinthettem vissza, onnan oly jelentéktelennek tűnő nagy problémáinkra, mivel egyszerre betekintést nyerhettem a keleti gondolkodásmódba is, mely igen figyelemreméltó meglepetéseket okozott. Érdemes tekintetünket Kelet felé vetni, nemcsak a Nap nyughelye felé. Földrajzi helyzetünkben és

történelmünkben kifolyólag nem engedhetjük meg magunknak büntetlenül, hogy ne ismerjük a keleti folyamatokat, lehetőségeket, kultúrát, hiszen a globalizációs folyamatoknak éppoly részesei ők is, mi is. Ha az információkkal jól tudunk sáfárkodni, nyertesei lehetünk a folyamatnak, de ha nem is érdeklődünk a folyamat iránt, csak veszíthetünk.

Remélem a kapott ismereteket képes leszek kamatoztatni munkám során is a köz szolgálatában. Ezt azért is szükségesnek érzem hangsúlyozni, mert vezetőim, munkatársaim támogatása nélkül nem vehetem volna részt ebben a képzésben. Visszaérkezésem után vállaltam, hogy a szűkebb és tágabb szakmai társadalommal megosztom élményeimet, benyomásaimat, tapasztalataimat. Néhány szűkebb körű előadás után most (személyes tapasztalataimra is kitérve) a szakmai olvasóközönségnek szeretném bemutatni a tajvani Kínai Köztársaságot, mely – sokak szerint – egy igen figyelemreméltó gazdasági-társadalmi csoda.

Általános adatok

Tajvan, korábbi nevén Ilha Formosa, azaz „Csodálatos sziget”, hivatalosan a Kínai Köztársaság az ázsiai kontinens délkeleti partvonalától 160 km-re, Japán és a Fülöp-szigetek között helyezkedik el, éppen a Ráktérítő vonalán, Egyiptom és Mexikó magasságában.

Tajvan és a fennhatósága alá tartozó szigetek területe mintegy 36000 km². A sziget hosszában 5

magas hegylánc húzódik, mely területének felét elfoglalja. Legmagasabb csúcsa 3952 m. Területének mindössze 30%-a művelhető. Népessége 22 millió fő. A népesség főként a tengerparti alföldi szegélyre, ott is a nagy városokba tömörül. A népsűrűség 600 fő/km² fölötti (a miénk 111 fő/km²), mégsem tűnt túlszűfoltnak. Államformája demokratikus köztársaság, jogállása azonban a mai napig „vitatott”.

A természetes népszaporulat 8 fő/1000 fő, a születési arány csaknem háromszorosa a halálozási arálynak. A születéskori várható élettartam a férfiak esetében 72 év, a nőknél 78 év. Tehát Tajvanon fiatal, dinamikus, egészséges társadalom él.

Éghajlat

Az éghajlat szubtrópusi-trópusi, óceáni monszunhatással. Átlaghőmérséklete nyáron 28, télen 14 °C.

Fűtés sehol sincs, légkondicionálás szinte mindenütt. Az átlagos évi csapadékmennyiség 2515 mm. Évente 3–4 tájfun pusztít végig a szigeteken.

Ottjártunkkor (február–március) kora tavaszias, többnyire száraz idő volt. A folyók igen alacsony víz-állásúak voltak. Érthetetlennek tűnt, miért építettek olyan magas, meredek partfalakat óriási munkával összehordva a köveket, mikor alig csordogált a meder alján egy kis víz. A településeken nincs ivóvízhálózat, viszont mindenütt elérhető palackozott víz. A városokban található vezetékes víz tisztálkodásra, mosásra, főzésre alkalmas. Azonban a vezetékes víz csak akkor elegendő, ha megfelelő mennyiségű a víz a folyókban, tehát elegendő csapadék esik. Nos, akkor veszélyeztetetté vált a vezetékes vízellátás. Majd visszautazásunk napján bepótolta elmaradását az esőzés. Azóta van fogalmam róla, milyen lehet egy hirtelen betörő monszunesőzés, vagy egyszerűen, ha „leszakad az ég”. Vízszűrő bőrkabátom negyed óra leforgása alatt átázott lepedővé változott. Az utca kövezetéről olyan intenzitással csapódott vissza a le hulló csapadék, hogy nem lehetett látni, hova lép az ember. A vízfüggöny egyébként sem volt átlátható, nem láthattunk az utca egyik oldaláról a másikra. Utólag tudtam meg, hogy repülőgépről szórtak szét valamit a levegőbe, hogy véget vessenek az aszálynak, amely a mezőgazdaságot is veszélyeztette az öntözés lehetőségének hiánya miatt. Hát sikerült! Most már értem, miért kell akkora befogadó kapacitása legyen a folyómedreknek. *Mátyus Sándor*, Magyarország tajvani képviselőjének vezetője elmesélte, hogy őt a hegyi utakon érte az eső, és féltő volt, hogy a víz lesodorja a kocsit az útról.

Tajvan élénk vulkanikus tevékenységű övezetben fekszik, ezért gyakoriak a földrengések, melyek némelyike igen nagy károkat okoz. Egyszer, utazásunk közben olyan helyen haladtunk keresztül, ahol néhány éve óriási földrengés pusztított. Elmondásuk szerint, nem maradt épen egyetlen építmény sem. Több méteres repedések maradtak a felszínen, szinte nem volt olyan család, akinek valamely hozzátartozója ne veszett volna oda. Mára nyoma sincs a katasztrófának. A Kormány, gyógyítandó a lelki sebeket, távoli vidékekre telepítette a túlélőket, biztosítva az újrakezdést részükre. A helyreállítást követően pedig, szintén távolról, új családokat telepített a környékre, szintén kedvező lehetőségeket biztosítva számukra. Ellenben mindkét csoportnak vállalnia kellett a további hatékony működést. Ez csak egy érdekesség a vidékfejlesztési és szociális politika összehangolt, eredményes működésére. Nem került többbe, mint amit általában felhasználnak e célra az adott forrásból. Az eredménye azonban gazdasá-

gilag is jóval hatásosabb, mintha egyszerű segílyt adott volna a Kormány.

Egy másik földrengés alkalmával egy hegy vonalában nyílt meg a föld, és néhány kilométeres hosszúságú kanyon keletkezett, meredek márványfallal. Lenyűgöző, ugyanakkor félelmetes látvány. Utat építettek a kanyonban, így ma látogatható turistanevezetesség.

A természetes vegetáció igen dús és változatos, melynek védelmére sokáig nem fordítottak kellő gondot, de utóbb központi kérdéssé vált. A kormányzat átfogó programja a „Zöld szilícium-sziget” nevet viseli, melynek lényege a gazdasági prosperitás és a természeti értékek megőrzése, egyensúlyának biztosítása a hosszú távú fenntartható fejlődés érdekében.

Közlekedés

Az infrastruktúra magas fokú és folyamatosan fejlődik. Két nemzetközi repülőtérrel és három nemzetközi kikötővel rendelkezik az ország, ezen kívül belföldi járatok segítik, hogy Tajvan egyik részéből, illetve szigeteiről 1 órán belül el lehessen jutni a sziget másik pontjára vagy egy másik szigetére.

Első csodálatos élményem volt, mikor a reggeli órákban a repülővel Tajvan fölé érkeztünk. Addig az óceán, illetve a felhőpaplan fölött haladtunk. Mintha hómező lett volna alattunk, szinte kedve kerekedett az embernek kilépni és sétálni a 36 órás repülőút végén. Tehát amint Tajvan fölé értünk, a hegláncok vonulata áttört a felhőrétegen. Félálomban úgy tűnt, hogy az emberi agy képe tárul elénk. A hegygerincek felhőt áttörő vonulata megtévesztő módon tükrözte az agytekervények és barázdák képét.

Vasútvonalai a szigetet megkerülik a partvonal mentén, valamint leágaznak a sziget belsejében található nagyobb városok felé. A különböző vasúttársaságok menetrendjének összehangolása és a jegyváltás rendszere mesterien összehangolt, utasbarát. Az utasok nem érzékelik, hogy utazásuk során hányszor váltanak vasúttársaságot. A jegyváltás során csak a célállomás számít, ugyanazzal a jeggyel utazik végig az utas, még ha átszállás szükséges is. A vasúttársaságok mégis el tudnak számolni egymással.

Pénztárban és automatából egyaránt megvásárolható a vonatjegy. A jegykezelés az utazási területre történő belépéskor történik alkalmazott közreműködésével vagy beléptető rendszerrel, automata módon. A jegyek ülőhelyre szólnak, de ha elfogy, állójegyet is lehet venni, igaz, ugyanannyiért. De az utas dönti el, igényli-e, vagy más utazási lehetőséget választ. A vonaton kalauz nincs, ellenben a célallo-

más utazási területéről való távozáskor a kiléptető rendszeren történő áthaladáskor ellenőrzik, a jegy megfelelő volt-e. Így akár napokig lehet utazni anélkül, hogy valaki kérje a jegyeket. Összehasonlítva ezzel azt, hogy a ráckevei HÉV-en 1 órás utazás alatt kétszer kéri különböző kalauz a vonaljegyvet, esetleg kétszer ébreszti fel az utast, ha elszunyókál, mégis sokan jegy nélkül utaznak, mert tudják melyik megállónál hol várható a kalauz. Ez mutatja, hogy szervezésben van mit pótolnunk.

Megemlíthendő az is, hogy a jegyeket a kiléptető kapunál bevonják. Társaságtól függően vagy a kiléptető személyzet összegyűjti a papírjegyeket, vagy az automata elnyeli a bankkártyaszerű vonatjegyet. Mindenesetre szemétként szétdobált jegyeket nem látni. A bankkártyaszerű jegyeket állítólag újra feldolgozzák. A kocsikban inni és étkezni nem szabad, ugyanakkor elkülönítetten az ivóvíz ingyenesen hozzáférhető.

Több vasúttársaság vonalát kipróbáltuk. Nagy élmény volt némelyik. A vasúti pályák némelyike a föld alatt, mások a felszínen, megint mások a városokban függőpályán haladnak. Fő elv az üzemelési és baleseti biztonság, valamint a költség- és helytakarékoság. Nekem a függőpályás vasút tetszett legjobban, mely nem foglal külön helyet a városban és teljesen automata. Mindössze az üzemelő telefonszáma olvasható, bármely gond esetére. Na igen, nem igazán fordul elő, hogy valaki mobiltelefon nélkül legyen. Az állomásokon az utazóközönséget üveggel választja el a sínpályától, mely csak akkor nyílik, ha beáll a vonat. Baleset kizárt. Pontosan a helyére áll, pontosan indul, pontosan érkezik. Valószínűleg azért egy diszpécserközpontból figyelik a járatokat. De lehet, hogy az is automata, és csak gond esetén riaszt. Egyébként a függőpályás vasút panorámája is említésre méltó. Érdekességként megemlítem, hogy az egyik vasútvonal 72 km-es szakaszán 2250 m-t emelkedik.

A buszközlekedést nem sikerült teljesen kiismerni. A pontos viteldíjat sosem tudtuk meg, lehet, hogy nem is egységes. Indulnak ingyenes járatok is a nemzeti parkokba. Megtévesztő volt, hogy felszálláskor senki sem fizet, csak leszálláskor kezeli jegyét vagy bérletét, illetve dobja be a perselybe a viteldíjat. Úgy oldottuk meg a fizetést, hogy egy marék pénzt tartottunk a vezető felé, dobja be ő a szükséges összeget. Ez mindig bevált.

A közúti közlekedési vonalak rendszere alapvetően eltér a hazai elképzelésektől. A főútvonalak állami, regionális, megyei és városi szakaszokból állnak. Vagyis egyszerre különböző forrásokból épülnek az utak, melyekből az állami szakasz ingyenes, a többi

díjtételes. Így biztosított a magántőke bevonása, de nem meghatározó. Az állam bármikor kiválthatná az irreálisan magas díjjal működtetett útszakaszt. Természetesen ez a magántőke profitéhségét is kordában tartja. Ez a gazdaság más területein is jellemző. A gazdaság eredményei alapján az állam képes lenne több beruházást is finanszírozni, de a kormányzat teret enged a magántőkének is, a gazdaságpolitika előnybe helyezi a magántőke bevonását, megfelelő biztosítékok garantálásával, a társadalom érdekében. Tajvanon egyébiránt a szubszidiaritás elve igen erősen érvényesül a megyék vonatkozásában, a költségvetés szabályozása során, mely valódi fejlődést biztosít a térségeknek.

Történelem

Tajvan, alias Formosa, a II. világháborúig különböző nemzetek gyarmata volt, igen gyér, főként bennszülött lakossággal. Jelentősége mindössze abban állt, hogy a hajózó útvonalak arra haladtak a kelet-ázsiai partok mellett. Gyarmati volta miatt a növénytermesztés és azok kezdetleges feldolgozása jellemezte sokáig. A II. világháború előtt japán gyarmat volt, mely időszakról – meglepő módon – tisztelettel és hálával emlékeznek, mivel ez a közigazgatás, közlekedés és bizonyos iparosítás terén máig ható, meghatározó időszak volt Tajvanon. A II. világháború után a japánok kivonultak a szigetről, melynek amúgy is gyenge gazdasága összeomlott, és teljes káosz alakult ki, óriási nélkülözéssel.

A szárazföldi Kína kis idővel ennek előtte egyesült nemzetté, 1928-ban, és elindult a polgári fejlődés útján. *Szun Jat-szen*, az első államfő 1912-ben történt államalapítását követően belpolitikai villongások követték egymást a helyi hatalmasságok között, illetve a központi kormány ellenében, a hatalom megszerzéséért. Ezt használták ki egyébként a japánok a terjeszkedésre. 1928-ban *Csang Kaj-sek* tábornok, a központi kormány részéről végre legyőzte a marakodó hadurakat, és az erőket a japánok ellen fordította. A hosszú éveken át tartó hadakozásnak a II. világháború vetett véget, mikor Japán kapitulációját követően a japán hadsereg kivonult a szárazföldről.

Időközben a központi kormány japánokkal folytatott küzdelmét kihasználva, a belpolitikában ismét tért hódított a hatalomvágy, fűszerezve a bolsevizmus egyre éledező eszméjével, mellyel a nincstelen tömegeket könnyű volt megfertőzni. Végül polgárháborús helyzet alakult ki a kommunisták és a polgári erők között. A polgári kormány nem kívánt erőszakosan fellépni, folyamatosan tárgyalásokat ajánlott a hatalommegosztás kérdésében, de a kommunisták nem elégedtek

meg ezzel, ezért mindig kitértek a tárgyalások elől. Végül a polgári kormány lépésre szánta el magát az ország megosztottságának, Mao Ce-tung árnyékkormányának felszámolására. Hosszas katonai offenzíva eredményeként 1949-re sikerült bekeríteni a kommunista erőket a szovjet határ közelében. A megsemmisítő csapást a szovjet Vörös Hadsereg határátlépése akadályozta meg. A szovjet és kínai Vörös Hadsereg együttes fellépése eredményeként a polgári kormány és hívei kénytelenek voltak távozni az országból.

Így történt, hogy Csang Kaj-sek vezetésével a polgári kormány, 1,2 millió hívével arra a Tajvanra költözött 1949-ben, ahol egyébként is éhínség pusztított, és teljes volt a gazdasági káosz. Így a semmiből kellett biztosítani az alapvető ellátást és megkezdeni az államszervezet kiépítését.

Ez indokolja, hogy történelmileg miért alakult ki az a szemlélet, hogy minden döntést a társadalom fejlődése és a gazdaság szempontjainak rendelnek alá, és ehhez miért a katonai diktatúra államformát alakították ki. Tajvanon 1986-ig katonai diktatúra volt. Az eddig ismert legtöbb diktatúrával ellentétben ez ember- és polgárbarát diktatúra volt, mely folyamatos, tervszerű fejlődést eredményezett.

A folyamatos fejlődést biztosította a katonai diktatúra alatti egypártrendszer, majd azt követően a pártok azon hozzáállása, hogy a korábban együtt elfogadott döntéseket a kormányváltást követően nem változtatják meg.

A folyamatos fejlődés gazdasági jólétet eredményezett, és egyre nőtt az igény a társadalmi polaritás eszmei megnyilvánulásának kifejezésére, a többpártrendszer bevezetésére. Mivel az egyre élénkülő társadalmi szerveződés törvénybe ütközött a katonai diktatúra alatt, a kormánynak döntenie kellett a szerveződések elfojtása vagy szabadon engedése, legalizálása között. Jellemzően, mivel ott a társadalmi igény a politika fölötti prioritás, a kormányzat a többpártrendszer kialakítása mellett döntött a polgárháborús helyzet helyett. Figyelemreméltó, hogy az uralkodó párt annak ellenére szabályosan végig vitte az átalakulást, hogy időközben világossá vált, a demokratikus választás után kiszorul a kormányzásból.

Politika–államigazgatás

A katonai diktatúra és az egypártrendszer megszűnése (1996) óta közel 100 politikai pártot jegyeznek. Itt minden réteg, származás, vallás, szakma stb. képviselteti magát az érdekérvényesítés végett, melynek nagy jelentősége van a döntés-előkészítések során. Ennek megfelelően az állampolgárok bármennyi pártnak a tagjai lehetnek. A választásokon azonban főként négy párt játszik szerepet.

A kormányzati struktúrának három szintje van: A központi szint (megfelel a mi központi szintünknek), mely az államfő (köztársasági elnök), Törvényhozó Jüan (parlament), Végrehajtó Jüan (kormány), Igazságügyi Jüan (bíróság), Ellenőrző Jüan (ügyészség), Közigazgatási Jüan és a Nemzetgyűlés. A Nemzetgyűlés legfőbb feladata az alkotmány módosítása a parlament javaslata alapján. Adott esetben jogosult az államfőt felelősségre vonni a parlament jelzése alapján. A Közigazgatási Jüan felelős a közigazgatásban dolgozók alkalmazásáért, irányításáért, ellenőrzéséért.

A választások és kinevezések mandátuma úgy lett kialakítva, hogy a választások ne tudják egy időben közvetlenül befolyásolni a központi szintű államigazgatás politikai összetételét. Ezért érvényesülhet fő szempontként a szakmaiság és a kompromisszum készsége, mely a folyamatos haladás elengedhetetlen feltétele és biztosítója. A fenti struktúra eredményeképpen a kormánynak sincs közvetlen politikai rőhatása a közigazgatásra, mely további stabilizáló tényező. A kormány a parlament döntéseinek végrehajtásáért felelős a nyolc minisztérium és a kormány mellé rendelt szervezetek, bizottságok útján.

Az államigazgatási struktúra középső szintje a tartományi (regionális önkormányzat) és különleges önkormányzati (kiemelt jelentőségű önkormányzat) szint. A struktúra alapeleme a megyei és városi (megyei jogú város) szint. Ennél alacsonyabb önkormányzati szint nincs, de hivatalok mindenütt találhatóak. Az államigazgatás igen jól szervezett, ügyfélbarát, magas technikai színvonalú, gyors, költségtakarékos. Az alacsonyabb szinten levő önkormányzati egységek állandó saját bevétellel is rendelkeznek az állami támogatás mellett, költségvetésük jórészt független az állami juttatásoktól, hosszú távon kiszámítható és kielégítő. Állami pénzekhez a normatíván felül főként projektek útján jutnak.

Tajvan jelenlegi jogállása tisztázatlan. A politikusok egy része a nagy Kína hivatalos utódkormányának tekinti a tajvani kormányt, így az ENSZ egészen a közelmúltig a tajvani Kínai Köztársaság kormányát ismerte el Kína hivatalos kormányaként, mely élvezte az USA anyagi és erkölcsi támogatását. Ekkoriban a tajvani politika is a nagy Kína részének tekintette a szigetországot. Később az USA a szárazföldi Kínához közeledett, megszakítva kapcsolatait és támogatását Tajvan irányában. Az USA átpártolása következtében ma már a Kínai Népköztársaság képviselteti magát az ENSZ-ben. Most egyesek önálló köztársaságként tekintenek Tajvanra a nemzetközi kapcsolatok terén, mások a nagy Kína egyik különleges tartományának tekintik.

Érdemes megjegyezni, hogy Ázsiában nem lehet olyan élesen dátumokhoz, eseményekhez kötni korokat, kultúrákat, mint Európában. Azok sokszor többszörösen átfedik egymást. Így érthető, hogy a jogállás bizonytalansága igazából nem zavaró a mindennapi életben. A hétköznapi emberek nagy részét ez különösebben nem foglalkoztatja, meghagyják a politikusoknak a helyzet eldöntését, akik közül egyesek Tajvant országgént, mások megyeként említik. Ez a kettősség a belpolitikában sem zavaró, mivel a szárazföldi Kína tartományai is bírnak bizonyos fokú önállósággal.

Természetesen a Kínai Népköztársaság is saját részének tekinti a szigetet. Állandó a katonai fenyegetés. Ezért napjainkban egyre erősödik a függetlenség deklarálása iránti igény a társadalomban. Ennek fő oka az ENSZ-beli képviselet változása mellett az, hogy az egykor a szárazföldi Kínából áttelepültek leszármazottai és a tömeges bevándorlók már nem kötődnek a szárazföldi Kínához érzelmileg annyira, mint elődeik. A jogállás bizonytalansága konzerválódni látszik, mivel az új tajvani vezetés deklarálta, hogy a népi Kína katonai offenzívája esetén azonnal kinyilvánítja a függetlenséget.

Tajvanról a szárazföldi Kínába és fordítva évtizedekig tilos volt az utazás. Ma már Tajvan nem tiltja a látogatást és a családegyesítést.

A Kínai Népköztársaság pedig örömmel fogadja a tajvani üzletemberek tőkebevitelét, mely nagymértékben hozzájárul annak látványos gazdasági fejlődéséhez. Igaz, a szárazföldi Kína lakossága Tajvanra még mindig csak korlátozottan látogathat. Valószínűleg az ideológiai különbségek miatt.

Pedig Tajvanon legalább olyan jelentős a politikában a társadalom összérdeke, mint a magántőke érdeke, akármilyen meglepő. Ezt biztosítja döntéshozatali mechanizmusuk, mely minden társadalmi rétegnek, gazdasági szereplőnek azonos érdekérvényesítési lehetőséget biztosít. Ezt is kitalálták már előttünk a világban! Csak körül kellene nézni, meglátni, megszeretni és alkalmazni a jó és hasznos dolgokat. Tajvanon ez a szemlélet vezetett a jelenlegi fejlettség eléréséhez. Ugyanis a társadalom ellenére nem virulhat a gazdaság, a gazdaság ellenére nem élhet jól a társadalom, az egyes csoportok, rétegek egymás ellen kijátszása sekélyes eredményeket

hozhat. Alapvető a mértékletesség és a fontolva haladás!

Ehhez a gazdaság és társadalom minden rezdülését vizsgálják, egzakt tudományos módszerekkel. Minden megalapozott jelzésre jeles szakértőkből álló vizsgálóbizottságot állítanak fel. A döntés-előkészítés szakemberek kezében van, de bevonják a gazdaság és társadalom legszélesebb rétegeinek képviselőit is. A döntések nem politikai, hanem megalapozott tudományos-szakmai szempontok alapján készülnek, modellezve és kiértékelve azok jövőbeni gazdasági-társadalmi hatását is. A döntéshozatal meghökkenően igazságos és eltér a hazaitól. Döntéseik alapelve és a fejlődés egyik meghatározója, hogy egy új

Látogatás egy földhivatalban

döntés nem hozhat hátrányosabb helyzetbe egyetlen társadalmi réteget sem a korábbi időszakhoz képest. Amennyiben ilyen döntést nem sikerül kidolgozni, nincs szükség döntésre a vizsgált ügyben.

Természetesen parázs viták árán születik meg egy megoldási javaslat vagy jogszabálytervezet a szakértői bizottságban, mely a politikusok elé kerül. Ezt követően a Nemzetgyűlés ritkán nem fogadja el az így előkészített javaslatokat, jogszabálytervezeteket. Ha mégsem fogadja el a Parlament, megadja a politikai szempontokat, melyeknek érvényesülniük kell az előkészítés során, és a szakértői bizottság a megadott politikai szempontok alapján átdolgozza a javaslatot.

Tajvanon jellemző, hogy különböző távú programokat állítanak föl a célok eléréséhez, melyek nyilvánosak, és aki magáévá teszi a programot, segíti annak megvalósulását, bizonyos előnyökben részesül. Az államigazgatásban a program végrehajtásáért

felelős személyeket, posztokat jelölnek meg, határidő kitűzésével. Nincs „pardon” vagy „kedvezőtlen külgazdasági helyzet” és egyéb felelősségelhárító kódosítás. Cserélődnek is sűrűn a felelős személyek, de a programok haladnak a tervek szerint.

A korrupció kiszűrése miatt az államigazgatást háromszintűre alakították ki. A kormányzati döntések, programok végrehajtására vonatkozó tervek kialakításakor egy alsó fokú szerv elkészíti elképzeléseit a felmerülő igények és lehetőségek ismeretében. Egy felettes szerv szakmai szempontból felülvizsgálja és jóváhagyja a terveket. Egy másik magasabb fokú társzerv egyéb szempontok alapján szintén megvizsgálja a terveket, és hozzájárul annak végrehajtásához. Így igen széleskörű szakmai és nem csak szakmai szempontok garantáltan figyelembevételre kerülnek a végrehajtás előtt, valamint ugyanígy ellenőrzik, hogy a végrehajtás a tervezettől ne térhessen el.

Nincs megélhetési politikusi réteg, bár politikusnak lenni módfelett kifizetődő az egyszerű állampolgárnak. Sok neves, gazdag vállalkozó is törekszik politikai babérokra, bár nekik nem biztos, hogy anyagilag megéri, de ott a politikusokat tisztelet övezi, mely a gazdaságban is kamatoztatható.

Persze előfordul, hogy egy döntésről később kiderül, hogy minden körülmények ellenére rossz volt, vagy egyszerűen a helyzet előre nem várható módon megváltozott. Ilyenkor sem restek beismerni, ha hibáztak. Tisztelik azokat, akik képesek beismerni, ha hibáztak, és levonják a következtetéseket. Az viszont hitelét veszti, aki körömszakadtáig ragaszkodik a nyilvánvalóan helytelen véleményéhez.

A hibák kijavításában ugyanolyan következetesek, rögtön felmérést, elemzést, újabb döntés-előkészítést végeznek, és azonnali kompenzációs lehetőséget dolgoznak ki arra az esetre, ha valamely réteget hátrányosan érintette valamely döntés.

Gazdaság-oktatás-tudomány

Mint említettem, a szárazföldről áttelepült polgári kormány és hívei teljes létbizonytalanságba kerültek Tajvanon, hiszen a japánok kivonulása után összeomlott gazdaságra települt rá 1,2 millió ember. Nem volt államszervezet, nem volt termelés, és nem volt élelmiszer. Ugyanakkor állandó katonai fenyegetés volt a kommunista Kína részéről. A katonai diktatúra bevezetése elkerülhetetlen volt az igazgatás, elosztás megszervezése, valamint a védekezés szükségessége miatt. Első feladat a biztonság kiépítése mellett az ellátás megszervezése volt, mind katonai, mind lakossági szinten. A rendelkezésre álló szűkös forrásokból a hazai élelmiszertermelés fejlesztése az egyik

legfontosabb prioritást élvezte. Ehhez azonban szükség volt a nincstelenek földhöz juttatására. Ez volt az első alapvető reformprogram, melyet számos más követett a fontolva haladás jegyében.

A földreform végrehajtása során a polgári értékeket tiszteletben tartó kormány megkímélte a magántulajdont, a főként japán nagybirtokokat is. Olyan konstrukciót dolgoztak ki, mely a legkisebb veszteséget okozta a tulajdonosoknak, megfelelő ellentételezés mellett. Hosszú távú hitelezéssel, jövedelem megosztással, állami garanciával történt a földosztás, és megindult a termelés az önellátás biztosítására. A latifundumok tulajdonosainak is érdeke volt ezen feltételek elfogadása, mivel a szárazföldi Kínában – a bolsevizmus talaján – ugyanekkor egyszerűen államosították a nagybirtokokat. Ennek ismeretében a földtulajdonosok hajlandóak voltak a kormánnyal való együttműködésre.

A termelés fokozatosan biztosította a szükségleteket, míg egy idő után exportra is jutott a megtermelt élelmiszerekből. A csekély exportbevételeket a mezőgazdaság technológiai fejlesztésére fordították. Az erre vállalkozó gazdálkodók további jelentős állami támogatásokat kaptak, ugyanakkor vállalták környezetükben a tapasztalatok elterjesztését, bemutatását. A technológiai fejlesztések látványos fellendülést hoztak az élelmiszertermelésben, mely növekvő exportbevételeket eredményezett. Ez alapozta meg az ipar fejlesztését, lehetővé téve a nyersanyagok megvásárlását.

A korabeli gazdaságpolitika szerint a mezőgazdaság fejlesztése nemcsak az ellátás biztosításának alapvető feltétele volt, hanem az ipari és szolgáltató szféra alacsony színvonalú, de biztos megélhetést és az családok számára. A technológiai fejlesztések következtében azonban a végig állami védelmet élvező (vám), de piaci alapokon működő (exportorientált) agrárgazdaság egyre kevesebb élőlakóerőre tartott igényt. Emellett az állami költségvetésnek egyre növekvő exportbevételt eredményezett. A gazdaságpolitikában paradigmaváltásra volt szükség. Az agrárgazdaságból felszabaduló munkaerő lekötésére az élőlakó igényes könnyűipari ágazatok fejlesztése vált állami feladattá, piaci eszközök és állami beruházások alkalmazásával. Ugyanis a bevételt is biztosító munkahelyteremtés kisebb költséget jelent az államnak, mint a munkanélküliek ellátása. Megjegyzem, az alanyi jogon járó segélyezés fogalma munkaképes emberek körében nemigen ismert Tajvanon a mai napig sem.

A könnyűipar fejlesztéséhez szükséges alapanyag-importhoz az agrárgazdaság által kitermelt export-

bevétel tette lehetővé. Ezzel elindult a hihetetlen gazdasági fejlődés, mely Tajvant néhány évtized alatt a legfejlettebb gazdaságok közé emelte. (Az ázsiai pénzügyi válság előtt a világ legnagyobb valutataralékkal rendelkező országa volt.) A válság jóvoltából 25%-kal leértékelődött valutataralék most a harmadik legnagyobb a világon.

Az ilyen mértékű fejlődéshez nélkülözhetetlen volt, hogy a társadalompolitikai, gazdaságpolitikai, oktatáspolitikai stb. elemek mindig egymásra épüljenek, egymást segítsék, és mindig ugyanabba az irányba hassanak, mindig a társadalom és gazdaság érdekét kiegyensúlyozottan tartva szem előtt, akár az uralkodó pártok politikai érdekeinek önként vállalt háttérbe szorításával is.

A fejlődés nélkülözhetetlen eleme volt a tudomány és az oktatás mindig az adott helyzetnek megfelelő igényekhez alakítása. Folyamatosan mindent vizsgáltak, és kellő időben tették meg a lépéseket a kellő változtatások irányába.

Így alakult, hogy amikor a könnyűipari ágazatok nem voltak elég jövedelmezőek, mert Ázsia-szerte igen jelentős könnyűipari fejlesztések történtek, mely az árakat letörte, Tajvan a nehézipar és alkalmazott tudományának fejlesztésébe kezdett. Majd mikor már ez sem biztosította a kellő jövedelmezőséget, az elektronikai ipar és tudomány fejlesztése került előtérbe, mindig a legmagasabb minőségi mutatókra törekedve.

Az oktatás terén a mezőgazdaság preferálása idején bevezették az általános 6 osztályos tankötelezettséget, melyet később kiterjesztettek 9 osztályra a technológiai fejlődéssel egyidejűleg. A gyerekek már az iskolában megtanulták alkalmazni az alapvető mezőgazdasági technikát. A könnyűipar fejlesztése más ismereteket igényelt, ezért rövid időn belül kialakították a középiskolai rendszert. A nehézipar fejlesztése idején már néhány egyetem és főiskola biztosította az új gazdasági igényként felmerült szakemberképzést. Az informatikai forradalom idején pedig néhány év alatt 150-re emelkedett az egyetemek, főiskolák száma.

Az általunk meglátogatott egyetemen egyszerre 15 ezer diák tanul a világ minden tájáról. Külön idegen nyelvű oktatási kurzusok vannak a külföldieknek. A számítógép mindenütt alapvető az oktatásban. Még a könyvtári személyzetet is számítógép helyettesíti. No, és a könyvtár földrengés-biztos. A tudományt nagy becsben tartják, sokat áldoznak rá. A diákok a tankönyveket a könyvtárból kölcsönözhetik, de online is hozzáférhető vagy megvásárolható. Az előadások, úgy hallottam, nem kötelezőek. A diákok maguk osztják be idejüket, hol, hogyan és miből készülnek

a vizsgára. Viszont igen komoly vizsgafeladatok vannak. Egy-egy vizsgafeladat alapján neves cégek tesznek állásajánlatokat már az egyetemi évek alatt a kiemelkedő vagy szorgalmas diákoknak. Ezt követően a diák a cég megbízása alapján végzi a kutatásokat az egyetemi infrastruktúra felhasználásával. Tanulmányait önmaga képes finanszírozni, és az oktatási intézmény is bevételhez jut általa. A végzett diáknak biztosított a helye a cégnél. Ez a mechanizmus mestrien összehangolja a gazdaság, a kutatás és oktatás területét. Valódi igényeket szolgál, versenyképes, használható tudást eredményez. Igazából a piac értékeli a diák tudását, nem a professzor. Persze, ha a diáknak szüksége van rá, a professzor szolgálatkészen segíti, hiszen elismerést jelent, ha az ő keze közül kerülnek ki az elismert szakemberek, tudósok. A végzetek a világ különböző tájairól visszajárnak előadást tartani, erősítve az egyetem és gazdaság szoros kapcsolatát és naprakész kapcsolatrendszert biztosítva a tudomány, a (világ)gazdaság és az oktatás között.

A fentiek csupán egy pillanatkép Tajvan összehangolt történelmi fejlődéséről, mely végül egy minden téren óramű pontossággal összehangolt gazdasági-társadalmi csodává vált, mely igazából történelmi mértékkel nem érzékelhető. Egyszer csak lett. Érdekes lenne megismernünk a részleteket, és az ok-okozati összefüggéseket. Átalakuló gazdaságunk, társadalmunk számára sok tanulsággal szolgálna, hogy a soknemzetiségű, sokvallású, 1/3-ad magyarországnyi területű, ásványkincsek nélküli elzárt szigeten – igaz, eleinte külföldi támogatással – hogyan alakult ki a világ egyik legerősebb, valóban munka- és tudásalapú gazdasága, társadalmá, mintegy 50 év alatt, a gazdaság – társadalom – politika tervszerű összehangolásával.

Természetesen ott is vannak még megoldatlan vagy újonnan keletkezett problémák. Ezeket mestrien kezelik. Az állam hihetetlen gazdag, azonban nem szórja a pénzt. Alanyi jogon nemigen jár támogatás. Valamit vállalni kell érte. Ezért mindenféle projekteket dolgoznak ki az élet minden területén. Így nem egyszerre történik az ország teljes területén a fejlődés, hanem mozaikszerűen, de folyamatosan, egymásra építve az egyes elemeket, illetve összehangolva más projekkel.

Igen jelentős a magántőke bevonása a gazdaságpolitikai célok elérésébe. Megfelelő állami tulajdoni hányad biztosítja a magántőke profitéságának kordában tartását és az alapellátások megfelelő színvonalát. Ez megint csak nem egyezik a nálunk hangoztatott alapelvvel, hogy az állam a legrosszabb tulajdonos, ezért mindent magánkézbe kell adni.

Különben az egész gazdaságra jellemző az átláthatóság. Nem hódíthat tért a fekete vagy szürke gazdaság. Az egész kiszámítható, a gazdaságpolitika világos és nem változékony. Kidolgozásában és végrehajtásában a gazdaság szereplői is részt vesznek.

Figyelemre méltó megoldás például, hogy agrártámogatást (nem keveset, de nem pénzben) az kaphat, aki a kormány agrárpolitikájával azonosulni tud. A választás szabadsága mindenkinek megadatik. A fő elv az, hogy egy egész közösség pályázhat a támogatásra, mely igen tekintélyes összeg ugyan, de nem pénzben kapják, hanem az állam ingyen elvégzi a termelő- és lakóközösség által kezelt terület vízrendezését, csatornázását (öntöző és levezető!), infrastrukturális kiépítését, turisztikai központ kialakítását stb. A közösség ezt követően támogatást nem kap, az infrastruktúra, turisztikai központ üzemeltetését vállalnia kell. Tevékenysége nyereségessé válik az öntözőrendszer üzemelése által magasabb technológiai szintre emelt mezőgazdasági termelés következtében. A kormány is nyer az adófizetési növekedése által, mely előbb-utóbb kiegyenlíti a befektetést. Persze nem kormányváltásnyi időszakban gondolkodnak a feltételek stabilizálása terén. Az ilyen megerősödött vidéki közösségeknek vannak saját embereik, akik a világot járják, piacot építenek, és új piacképes, könnyen természetű növényeket, új technológiákat ismernek meg és honosítanak a közösségükben. A honosítást követően gesztorként ajánlják a többi közösség részére is. A kormányzat ehhez a tevékenységhez további támogatást nyújt, mert ez által a nemzeti jövedelem is nő az export útján.

A projektek mindenképpen a vidékfejlesztést és a lakosság helyben tartását is szolgálják. Amennyiben az érintettek hajlandók, és tehetségük van rá, az egész épített környezet is megújításra kerül. E költségek kb. harmadát az érintetteknek vállalniuk kell. Ezáltal a vidék megújul, szebb, emberibb, turizmusra alkalmasabb lesz.

Az épített környezet megújítására a városokban is hasonló projektek állnak rendelkezésre. A finanszírozás állami, megyei kormányzati és tartományi regionális forrásokból egyaránt elérhető, azonban a folyamat előrehaladása függ az érintettek áldozatvállalásától. Utcák, terek, városrészek kerülnek átépítésre teljes infrastrukturális felújítással, komfortosabb lakórészek kialakításával. Az átalakítások során nagy hangsúlyt fektetnek a környezet- és természetvédelemre és megfelelő zöldfelület kialakítására, játszóterek, szolgáltatások

kialakítására. A közterületek, zöldfelületek, játszóterek mesterien megtervezettek. Még a fák ágainak dőlésszögét is szabályozzák, a játszóterek gumipadlózatúak, a baleseteket megakadályozandó.

Egyik este elvetődtem egy parkba, ott is a játszótérre. Esős idő volt, de már szakadozott a felhőzet. Nem volt senki a parkban. Több órát elnézelődtem az ötletes és biztonságos gyerekjátékok között, a labirintuszerű sövény között, a mesterséges vízesés, kövekkel tört vízáramlás, pihenősarkok, sétálóösvények, fák, virágok megcsodálásával. Hihetetlen egyszerű és olcsó megoldásokkal is látványos eredményeket értek el. Például különböző színű és nagyságú kavicsok összeválogatásával meghökkentő, ugyanakkor szemgyönyörködtető megoldásokat produkáltak.

Erősen elgondolkodtatott, hogy talán ez az igazi városrendezés mint szakma. Mesteri módon képesek a rendelkezésre álló legkisebb területen is a lehető legtöbb célú közparkot kiépíteni, gyerekek és felnőttek, játék és pihenés, illetve szórakozás biztosításával.

Tajvani benyomásaim összegzésével az a korábbi sejtelmem nyert megerősítést, hogy idehaza is mindenre lehetne jó megoldást találni, ami nem csak pénzkérdés, csak a döntéshozóink gondolkodásmódjának megváltozására lenne szükség. A lehető legszeleesebb kompromisszum is elérhető megfelelő hozzáállással.

Tajvanon a döntések folyamatosan a társadalmat és a fejlődést szolgálják, ezért az emberek bíznak az államban, és elfogadják szabályait. Ugyanakkor igen szigorúan betartják és betartatják a szabályokat, nem engedhetik meg az igen nagy népesség miatt a devianciát, akár bliccelésről, akár adózásról vagy

Sétány

bármilyen kihágásról van szó. Igen fegyelmezett, ugyanakkor jól szervezett társadalom benyomását kelti az ország. Aki nem tartja be a szabályokat, azt példaszzerűen megbüntetik.

Történt egykor, hogy a korrupció felütötte fejét Tajvanon. Elhatalmasodott a feketegazdaság és a fekete pénzekkel való manipulációk. Ezt érzékelve, a kormány, a társadalmi elégedetlenség megnyugtatósára, elhatározta a korrupció és a feketegazdaság felszámolását. Egész a miniszterelnök környezetéig vezettek a szálak. Azt az illetőt is leültették, mint bármely más köztörvényes bűnözőt, és közben nem szervezték át a bűnüldöző szerveket, nem fogta le senki az ügyész kezét, és nem élhetett mentelmi jogával az illető, de még csak nem is titkosították a nyomozati eredményeket. Ott a társadalomnak joga van tudni, mi folyik körülötte, vele, benne, általa. Ot-tani tapasztalataim alapján sok jel utal arra, hogy a demokráciák is különbözőek.

Jellemző azonban, hogy a kormányzat nemcsak eredményesen felszámolta az árnyékgazdaságot, hanem megvizsgálta, milyen okok vezettek annak kialakulásához. Megállapították, hogy mivel a tajvaniak sokat dolgoznak, többnyire vállalkozók, jól keresnek, de nincs idejük elkölteni a pénzüket, ezért illegális szerencsejátékokba kezdtek. Ebből nőtt ki a feketegazdaság. Ezért a kormányzat azonnal liberalizálta az addig a lakosság számára zárt tőzsdét, hogy a lakosságnak módja legyen legális módon felhasználni pénzét. Továbbá engedélyezték és ösztönözték a külföldre történő befektetéseket. A tőzsde liberalizálása fenomenális eredményeket hozott a gazdasági fejlődés terén. A tőke export további sikeret eredményezett.

Itt meg kell említeni, hogy az ipar fejlesztésének kezdetén főleg japán tulajdonú gyárak voltak vagy épültek. A tőkebeáramlás a kormányzat egyik fő törekvése volt ezen a téren. Azonban a japán tőke a szigeten megtermelt eredményét kivonta és Japánban fektette be. Az ország és a magántőke érdekének összehangolása céljából Tajvan széles kedvezményekkel támogatta a tőkebeáramlást és működést, azonban a tőke kivittelt annak idején igen

erősen megadóztatta. Így újabb lendületet kapott a hazai iparosítás, mivel a külföldi tőke is helyben fektette be eredményét. Egy idő után ez azonban már gátjává vált a további fejlődésnek, ezért szükséges volt a fenti gazdaságpolitikai váltás. Ez tükrözi, hogy a különböző gazdaságpolitikai irányzatok a maguk idejében, ugyanazon a helyen, de különböző időszakokban eredményesen alkalmazhatók, és azokat kell is alkalmazni. A lényeg a gazdaság állapotának helyes megítélése. Igaz, ennek a gazdaságpolitikának a kidolgozására nem a Világbank és a Valutaalap szakértőit kérték föl.

Tajvan gazdaságának kialakítása során mindig is a magántulajdon volt preferálva. Az állami tulajdonú gazdasági vállalatok előbb-utóbb a piaci versenyben alulmaradtak. Jelenleg a gazdaság 80%-a rugalmas kis- és középvállalkozás, mely igen erős alapot és piacérzékenységet eredményez. Ezáltal a versenyképesség állandóan biztosított. Tajvan gazdasága így tudta különösebb tragédia nélkül átvészelni az ázsiai pénzügyi krízist. A nagy ázsiai pénzügyi válság idején 7% gazdasági növekedést terveztek. A bekövetkezett válságos gazdasági-pénzügyi viszonyokba az állam nem avatkozott bele, és a bankokat sem konszolidálta állami forrásból. Ennek következtében a vállalkozók 1/3-a tönkrement, azonban a tönkrement vállalkozók helyére újak álltak be a sorba. Az egyéni tragédiák ellenére a gazdaság nem rendült meg, szemben más ázsiai országokkal, ahol nem a kis- és középvállalkozások vannak túlsúlyban. Mindemellett a tönkrement vállalkozóknak az újrakezdéshez az állam segítséget nyújt. Míg más gazdaságok szinte összeomlottak, Tajvan – fittyet hányva a nálunk sokat citált kedvezőtlen külgazdasági folyamatokra – 5% gazdasági növekedést ért el, mely a tervezettől elmaradt ugyan, de mi örülnénk ilyen „visszafogott” eredménynek.

(Folytatjuk)

Kecskés Lajos
az FVM Földügyi és Térinformatikai
Főosztály tanácsosa

Tájékoztatjuk kedves olvasóinkat, hogy a Magyar Földmérési,
Térképészeti és Távérzékelési Társaság programjairól,
híreiről rendszeresen tájékozódhatnak honlapunkon is.

Címünk:

www.mfttt.hu

MFTTT vezetőség